

výtvarná kultura

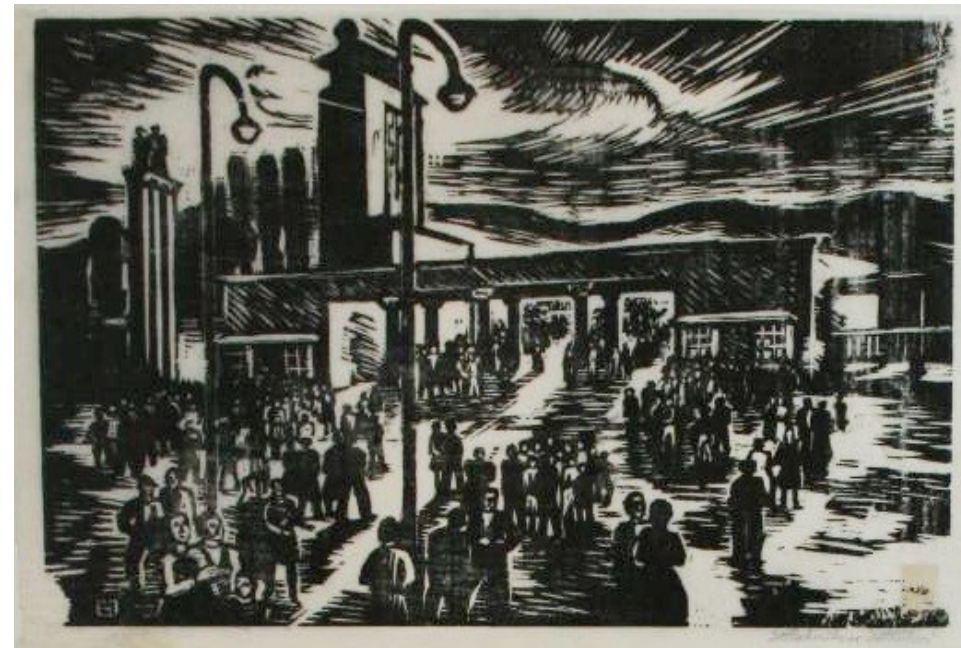
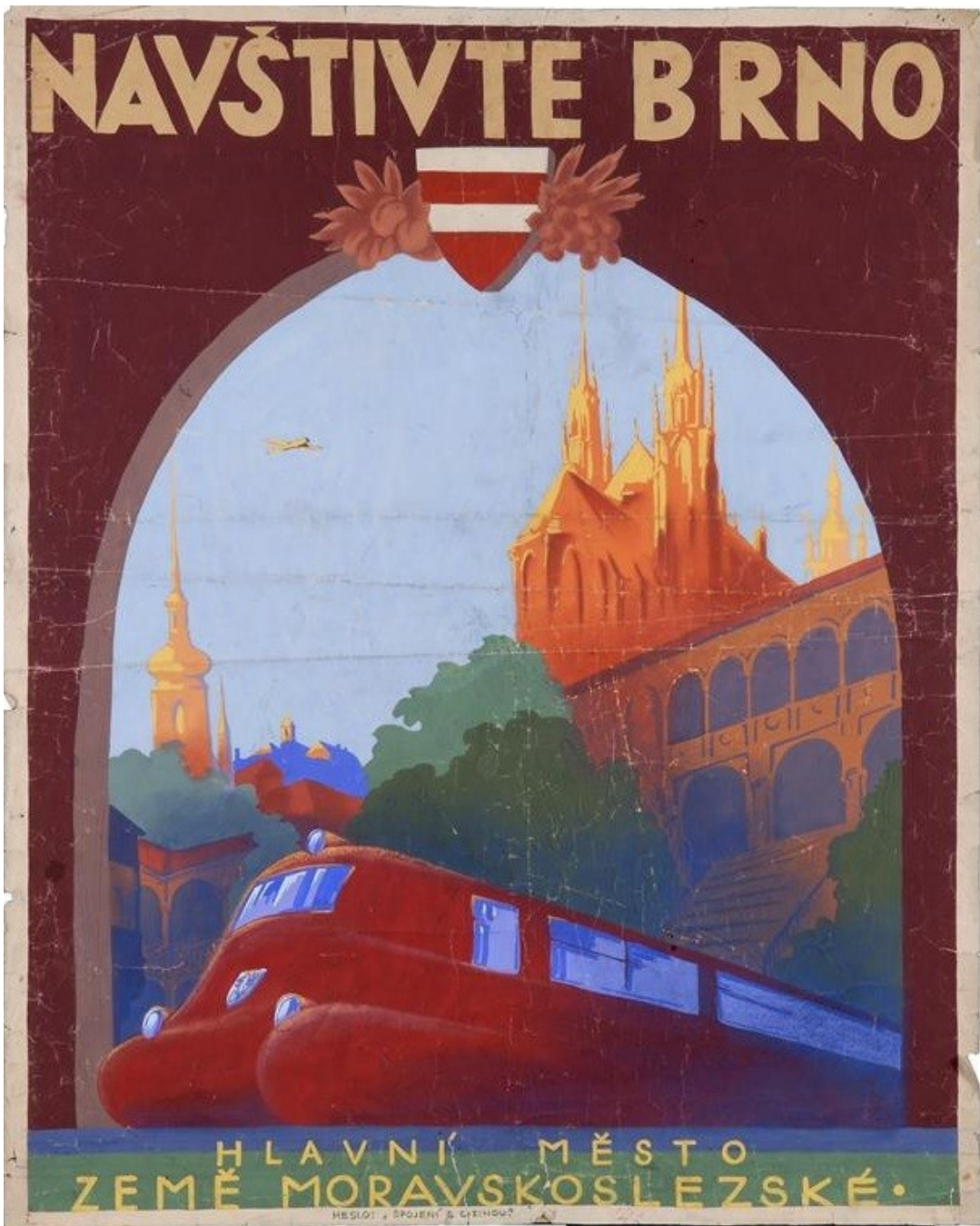
Brna v letech 1918– 1948

Emanuel Hrbek, Gobelin, 1928, ručně vázaný s vlasovým povrchem, vlna, 3,5 x 3,5 m, MmB 90.759. Foto Karel Šabata

Přehled událostí 1914–1928

- 1914-1918: I. světová válka, Brno nebylo přímo zasaženo, ale vysoký počet obětí
- 1918 založena Vysoká škola zvěrolékařská
- 1919 Velké Brno – připojeno 26 předměstských obcí, česká převaha na radnici
- 1919 zal. Masarykova univerzita, Vysoká škola zemědělská a odbor architektury na ČVŠT (nyní VUT)
- 1919 zal. Klub výtvarných umělců Aleš
- 1921 dějiny umění se stávají vysokoškolským oborem na FF MU
- 1922 z KVU Aleš se vydělila Skupina výtvarných umělců v Brně
- 1923 zal. Brněnský Devětsil
- 1924 Škola uměleckých řemesel zahájila svoji činnost (později ŠUŘ, SŠUD)
- 1928 Brno se stalo hlavním městem země Moravskoslezské (Slezsko bylo připojeno k Moravě), zákon byl schválen r. 1927, zánik zemského uspořádání 31. 12. 1948

Přehled událostí 1928–1948

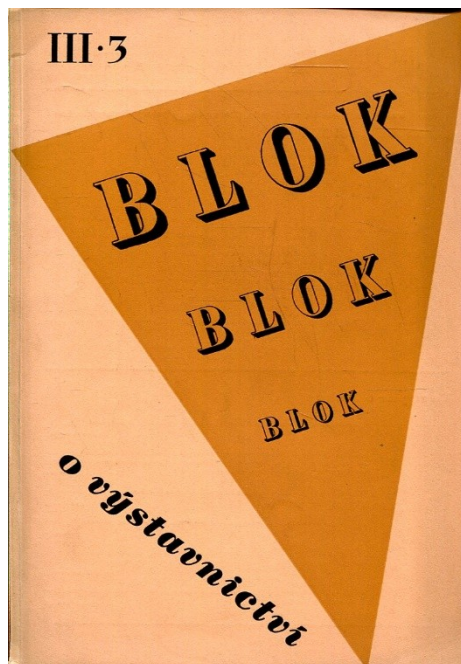
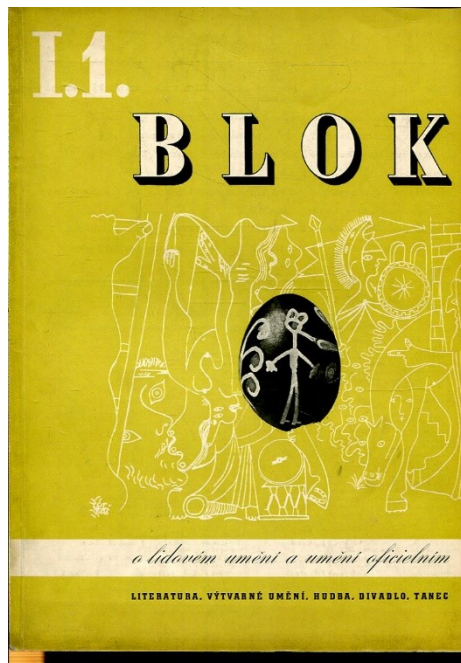
- 1928 Výstava soudobé kultury v Československu, otevření výstaviště
- 1937 počet obyvatel Brna dosahuje 300 tisíc
- 1939 sloučení KVVU Aleš a SVU
- 1939-1945: II. světová válka, likvidace židovských obyvatel, popravy a deportace dalších obyvatel, Brno bylo zasaženo bombardováním
- 1945-1946 odsun německých obyvatel
- 1946 zal. Blok výtvarných umělců moravskoslezských
- 1946-1947 přestavba Jubilejního domu umělců (Künstlerhausu) na Dům umění města Brna
- 1947 zal. Katedra výtvarné výchovy Pedagogické fakulty MU
- 1948 Blok výtvarných umělců moravskoslezských spojen se Svazem československých výtvarných umělců

BLOK $\frac{6-7}{III}$
o pravěkému umění

Mládež vede
BLOK $\frac{8}{III}$

BLOK $\frac{9-10}{III}$
o dnešním umění

Z kulturních aktivit po roce 1945

Časopis Blok, roč. I – III,
1946/47 – 1948/49

Dům umění města Brna po přestavbě
arch. B. Fuchse v l. 1946-47

Vybrané kulturní a společenské časopisy, které vycházely v Brně

- **Akord**, 1928-48, orientován na katolickou kulturu, a spíše na starší výt. umění
- **Bibliofil**, 1923-41, od 1931 vycházel v Uherském Hradišti
- **Blok. Časopis pro umění**, 1946-49, “blok” studií o různých oblastech umění
- **Bytová kultura. Sborník průmyslového umění**, 1924-25 (2. ročník až 1934 v Praze)
- **Disk, Pásmo**, 1924-27, časopisy Brněnského Devětsilu
- **Horizont. Revue současné kultury v Československu**, 1927-31, nová architektura
- **Index. Leták kulturní informace** (později *List pro kulturní politiku*), 1929-39
- **Měsíc / Der Monat. Ilustrovaná společenská revue**, 1932-41
- **Salon. Společnost, sport, divadlo, film, moda, výtvarné umění**, 1922-43

Pozn.: Dále je třeba připomenout **Host. Měsíčník Literární skupiny**, 1921-29. Vycházel v Hranicích, Přerově a v Praze se zastoupením mnoha brněnských autorů.

Kulturní a společenské časopisy

Redakce Indexu se radí nad rozpočtem (zleva B. Fuchs, B. Václavěk, V. Helfert, J. L. Fischer), karikatura Jar. Krále, 30. léta
V redakci krajinského listu, dtto

Vydavatel Bohuslav Kylian s chotí

Lidové noviny – brněnská redakce

- Deník, vycházel v Brně v l. 1893-1945, vydavatelem byl Adolf Stránský, pak jeho syn Jaroslav. 1920 zal. filiálka v Praze, poté i v jiných městech.
- V meziválečném období byli šéfredaktory Arnošt Heinrich (+ 1933) a Eduard Bass, redaktory a přispěvateli Rudolf Těsnohlídek, Jiří Mahen, Edvard Valenta a řada dalších; v Praze Bass, Karel Čapek, Karel Poláček aj.
- Na grafické úpravě se podíleli Jaroslav Benda a Eduard Milén. Kresbami přispívali Milén, Hugo Boettinger, Stanislav Lolek, Ondřej Sekora, Josef Čapek aj.

Klub výtvarných umělců Aleš

- založen 1919 – transformací výtvarného odboru Klubu přátel umění
- prvním předsedou byl architekt Valentin Hrdlička, jednatelem malíř Josef Šíma
- 1923 otevření výstavního pavilonu KVV Aleš na Žerotínově náměstí
- po odchodu části členů do Skupiny výtvarných umělců v Brně v r. 1922 získal pověst konzervativního uměleckého uskupení
- Brněnští členové: Helena Bochořáková Ditrichová, Petr Dillinger, Emil Hlavica, František Hlavica, František Hořava, V. H. Mach, František Podešva (též v Praze), Jaroslav Syřiště, Josef Zamazal aj.
- 1923 založen Pražský Aleš (existoval do r. 1948)
- 1939 Spolek výtvarných umělců moravskoslezských Aleš – spojením KVV Aleš a SVU, od 1946 Blok výtvarných umělců země moravskoslezské

Sdružování brněnských českých umělců

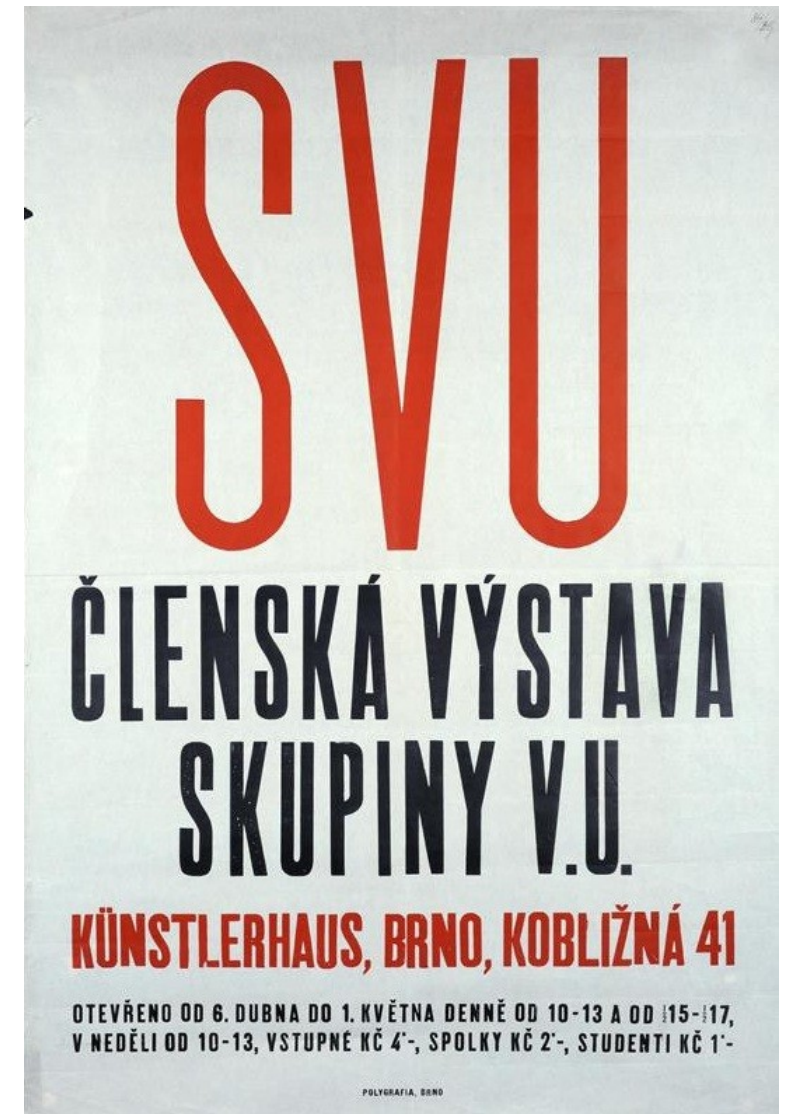

Jaroslav Král, Společnost u stolu, akvarel, před r. 1920, (v popředí zleva: E. Milén, V. Hrdlička, F. a E. Hlavicovi, L. Blatný, druhý plán: Č. Vořech a V. Škára, J. Král, nakladatel Píša, F. Podešva, ve třetím plánu V. Mach, J. Mahen, J. Chaloupka)

Skupina výtvarných umělců v Brně

- Vznikla 1922 „secesí“ moderně orientovaných umělců z KVV Aleš.
- Prvním předsedou byl architekt Emil Králík.
- Brněnští členové: Petr Dillinger, František Foltýn, Jaroslav Grunt, František Kaláb, Jaroslav Král, Josef Kubíček, Jindřich Kumpošt, Jan Lichtág, Vincenc Makovský, František Malý, Eduard Milén, Antonín Procházka, F. V. Süsser, J. B. Svrček, Josef Šíma, Václav Vokálek aj.
- Neměla vlastní výstavní prostory.
- 1939 sloučení s KVV Aleš do Spolku výtvarných umělců moravskoslezských Aleš

I

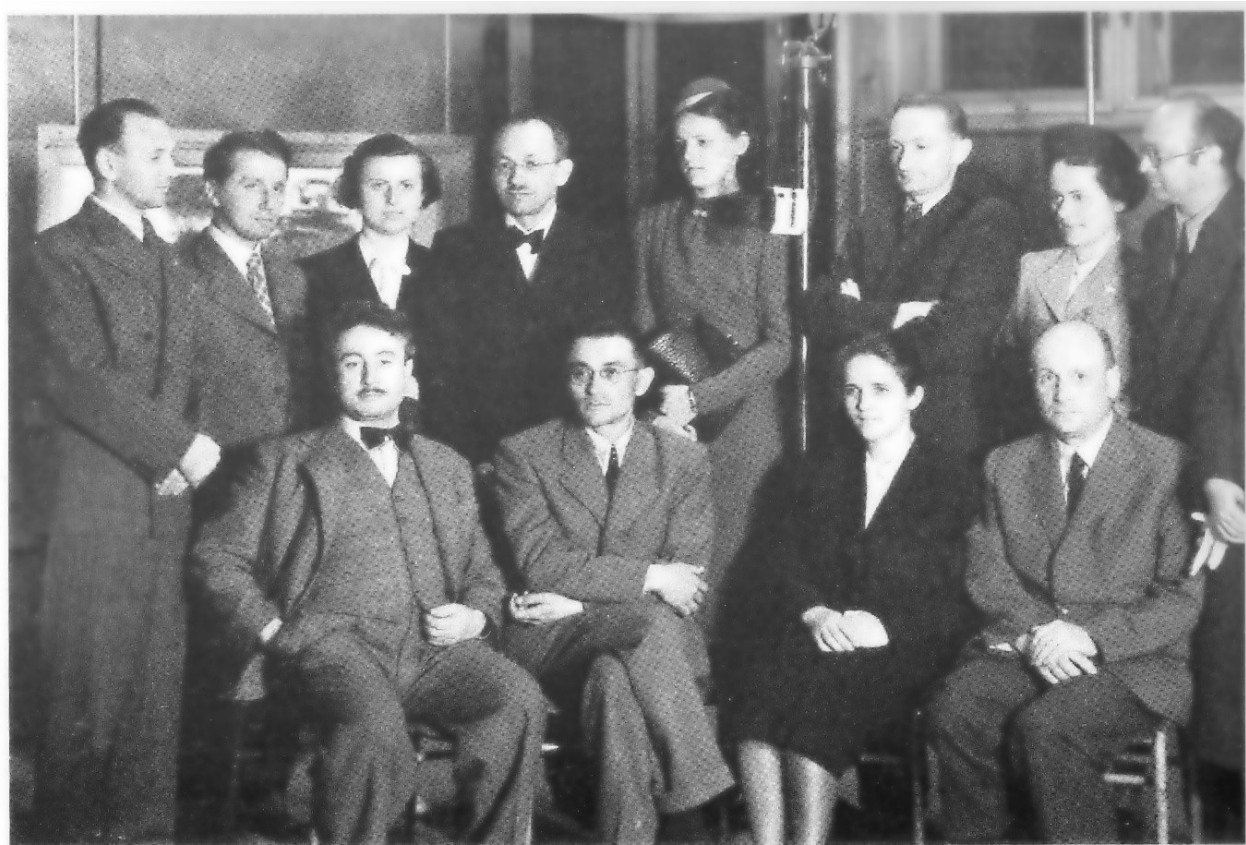
VÝSTAVA

SKUPINY VÝTVARNÝCH UMĚLCŮ
V BRNĚ - OD 10. PROSINCE 1922 DO
6. LEDNA 1923 - OTEVŘ. OD 9.-12.. 14.-17.

UMĚLECKO-
PRŮM. MUSEUM
BRNO, HUSOVA TR.

E. MILEN

Škola uměleckých řemesel

Učitelský sbor ŠUR 1937/38. V popředí zleva: František Myslivec, Emanuel Hrbek, Františka Šerá, František Süsler
V pozadí zleva: druhý Jan Lichtág, Jan Šembera, Jiří Auermüller, Petr Dillinger. Foto soukromý archiv

Výsledkem dlouhodobého úsilí bylo založení Školy uměleckých řemesel (ŠUR) v roce 1924. ŠUR byla podporována a sledována **Obchodní a živnostenskou komorou**, které musela skládat nejen účty finanční, ale také dokazovat, jak naplňuje stanovený cíl: „*provádět uměleckou výchovu dorostu v oblasti průmyslu, řemesel, obchodu a mít péči o povznesení umělecké výroby vůbec*“ (z prvních osnov školy, 1924/25). Koncepte školy byla stanovena tak, aby bylo možné přizpůsobovat učební plán potřebám praxe. Nejstarší učební plán, který se pak po léta osvědčoval, rozdělil školu na dva stupně. První tvořila **dvouletá příprava**, v níž se vyučovalo technickým základům kresby, kreslení podle živého modelu, modelování, do kreslení byly zahrnuty i základy malby. Část studia byla věnována i předmětům teoretickým, např. to byla deskriptivní geometrie, nauka o slozích, dějiny uměleckého řemesla, technologie výtvarných materiálů. Po absolvování přípravy bylo možné volit z devíti oborů pokračovacího **tříletého speciálního studia**. Původní velkorysá koncepce nebyla rozvinuta v plné šíři. Důvodem byly jistě provozní problémy a možná i skutečnost, že některé obory nebyly pro praxi aktuální, dalším důvodem byl i nedostatek učitelů.

Výstava soudobé kultury v Československu 1928

- Vybudování brněnského výstaviště (arch. Emil Králík aj.)
- Expozice tří kulturních složek, které se prolínaly: vědy, školství a umění
- Československé výtvarné umění 1918–1928: 832 prací od 326 autorů, z toho 230 českých, 4 slovenští, 88 německých, po 1 Rusín, Polák a Maďar, zastoupení všech uměleckých generací a tendencí

